

AVRAM IANCU - 200!

Nr.6(46/iunie 2024)

13 Iunie 1941 - 13 Iunie 2024, 83 de ani de la primul val de deportări

Valeriu DULGHERU

„Mereu bătuti și înjurați. Lacrima lor n-avea cuvinte./
Avem părinți, avem și frați. Azi în Siberii prin morminte”
(V. Bardă în „Scrisoare din Basarabia”).

Mame basarabence își deplâng copiii decedați.

Pe 13 iunie 1941 avea loc primul val de deportări din cele 4 valuri (13.06.1941, 06.07.1949, 01.04.1951 și cel mai mare val de „deportări benevole” (se estimează apr. 500 000 de oameni) din 1955-1989), scopul cărora era de a distruge coloana vertebrală a Basarabiei ocupate la 28 iunie 1940 - intelectualitatea și gospodarii. În noaptea de 12 spre 13 iunie 1941, plânsetul și jalea s-au așternut peste Basarabia. Fruntea comunităților locale, pilonii de rezistență din tată în fiu ai satelor noastre moldovenești, ucrainești, găgăuze, bulgărești, ruse sau mixte, ai târgușoarelor evreiești, familii întregi, bărbați, femei, copii și bătrâni, din

Basarabia și până în nordul Bucovinei, au fost urcați cu baionetele la spate în vagoane de vite și duși spre întinsurile Siberiei, de unde mulți nu s-au mai întors. Documentele de arhivă relevă date cutremurătoare: până și noi-născuții în „bou-vagonul” sovietic erau trecuți și ei, alături de părinții lor, pe lista „dușmanilor poporului”. Operațiunea de deportare a fost inițiată, autorizată și supervizată de Biroul Politic al CC al PC(b) din toată Uniunea, iar structurile de partid, de Securitate și de Interne ale URSS și ale RSSM au fost baza logistică a mecanismului represiv. „În noaptea de 12-13 iunie 1941 (simultan cu represiunea din Țările Baltice), au fost arestate și deportate în Siberia și Kazahstan, 18392 persoane din RSS Moldovenească, iar din celelalte părți ale Basarabiei ca și din Bucovina de Nord (teritorii ocupate de URSS și incluse în RSS Ucraina), alte 11844 persoane (97% din aceștia-români). Ceea ce e interesant este faptul că aceste deportări în masă aveau loc cu două săptămâni înainte de Operațiunea „Barbarossa”, prin care Hitler încâlca înțelegerea cu Stalin”, scrie academicianul V. Pasat în monografia „Trudnye stranitzy istorii Moldovy”.

De ce anume pe 13 iunie a fost aleasă ziua marilor deportări? La numai o săptămână până la începerea războiului. Oare nu vorbește acest lucru despre faptul că conducerea sovietică știa despre începerea războiului. Trimițându-i în Siberia pe cei mai buni gospodari, ei au ucis doi iepuri dintr-o singură împușcătură: - au recrutat robi pentru lucrările efectuate pe parcursul întregii perioade de război; - i-au dus mai departe de linia frontului pe cei care ar fi putut lupta contra lor. Printre bocetele femeilor și plânsetul copiilor deseori se auzea o îngânare tristă „De ce m-ați dus de lângă boi? De ce m-ați dus de acasă”. Foarte puțini își dădeau seama ce se petrecea cu ei, ce chinuri îi așteptau în viitor, și peste cât timp își vor revedea țarina părăsită. Mulți dintre ei nu au mai văzut-o niciodată, oasele rămânând să putrezească în țara frigului. Dar pentru început acești oameni au fost supuși primei torturi - tortura victimelor prin rușine, care era mai grea decât foamea, setea, deoarece era extrem de rușinos să te folosești în fața tuturor de un astfel de veceu (drept veceu servea o gaură în unul din pereții vagonului, în care era instalată o țevă de lemn). Despre aceste orori scrie martora oculară, victima aceluia regim satanist, Eufrosinia Kersnovski în memorabila ei carte „Scol'ko stoit chelovek” (cât valorează Omul), editată într-o ediție monumentală de o calitate poligrafică excepțională de academicianul Valeriu Pasat.

AVRAM IANCU - 200!

Cetatea Cavalerilor

Coordonator: Colonel Dr. Constantin MOSINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea, 2020

Cartea Mea, e și a Ta! ISSN 2734-6889; ISSN_L 2734-6889

Nr. 6 (46/iunie 2024)

Cu regret, o parte din executanții operațiunii de deportare din 12-13 iunie 1941 au fost recrutați dintre localnici, în marea lor majoritate, elemente declasate, care urmăreau un beneficiu strict personal. Drept răsplată stăpânii lor (regimul sovietic) i-au făcut președinți de soviete sătești, secretari ai sovietelor sătești, șefi de mori, olonițe, alte obiective economice, activiști de tot soiul, komsomoliști, membri de partid. Goliciunea și prostimea triumfa. Anume acești lachei au fost executorii fideli ai planului diabolic al regimului sovietic de exterminare a celor mai buni gospodari și intelectuali basarabeni. Colaboraționistii au fost cei care alcătuiau listele așa-numiților „culaci” (cei mai buni gospodari ai satelor pentru a le lua averile). Ei au fost cei care cotrobăiau prin poduri, șoproane și alte locuri dosite, măturând totul, lăsând în urma lor copii înfometaji și bătrâni în lacrimi. Ei au fost acei care au intrat primii în kolhozuri – această formă anacronică de gospodărire a pământului – un fel de robie rurală, importată și implementată de ruși, și modalitate lejeră de însușire a bunurilor materiale produse de țărani (de la cei individuali era totuși mai greu de făcut acest lucru) de către funcționăria sovietică (se vorbea că pe la sfârșitul anilor 1970 numărul lor atinsese cifra de 18 mln în fosta URSS). Pentru bunii gospodari, pentru adevărații intelectuali au venit timpurile lui antihrist. Nori grei au acoperit cerul senin de vară al Basarabiei. Anul 1940 a pus începutul calvarului acestei frânturi de popor. Câte familii distruse, câte destine (în special de copii) mutilate, câte speranțe nerealizate a adus această așa-numită eliberare de sub „jugul moșierilor români”, această ciumă a secolului XX. Despre aceste lucruri s-au scris multe atât de istorici, cât și de cei care au trecut prin mașinăria diabolică a deportărilor și gulagurilor. Un material factologic deosebit de important din perioada nominalizată sunt lucrările lui Valeriu Pasat, fost ministru al fostului KGB din Republica Moldova, și ale istoricului occidental Stéphane Courtois. Cărțile sunt în mare parte o culegere de documente inedite, practic toate cu parafa „Secret”, „Strict secret”, care oglindesc cu lux de amănunte acea perioadă tragică pentru Basarabia. Dl Pasat a avut acces la arhivele secrete atât de la Chișinău, cât și de la Moscova, și este meritul lui că le-a scos la lumina zilei, argumentând prin documente caracterul criminal al regimului de ocupație sovietic din Basarabia postbelică.

Un tânăr basarabean la mormântul mamei.

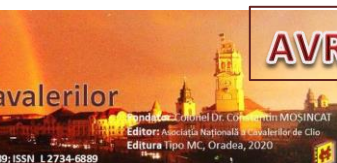
Pe parcursul perioadei 28 iunie 1940-13 iunie 1941 căpcăunii din Kremlin și slugoii de pe loc au pregătit minuțios așa-numita operație „...*Po iziatiu antisovetskogo elementa v Moldavskoj SSR, Chernovitzkoj i Izmail'skoj oblasti*” (...referitor la scoaterea elementelor antisovietice în RSSM și regiunile Cernăuți și Ismail). Conform DEX, sensul cuvântului „*iziatie*” are următoarele sensuri: retragere (din circulație a unor obiecte); confiscare (a unor obiecte) etc. După cum se vede oamenii erau priviți de

Copii deportați privesc cu tăngă meleagurile părăsite prin fereștrica bou-
vagonului sovietic.

acei neoameni drept niște obiecte, niște animale. Conform directivei Comisariatului norodnic al afacerilor interne și a Comitetului norodnic al securității de stat din 4 iulie 1941, „...*bărbații și femeile, vârsta cărora depășește 60 de ani, nu urmează să fie deportate...Pentru pregătire deportaților li se oferă 48 de ore pentru a se pregăti sub semnătură de a nu părăsi teritoriul, în care locuiesc*”. Fals! Cum însă s-a întâmplat în realitate? În monografia satului natal, scrisă de reputatul învățător de istorie V. Balan, se spune că Ghiță Danalache a fost deportat, deși avea 84 de ani, iar oamenii erau ridicați în toiul nopții, fără a li se permite să ia practic nimic. Cunoscuta duplicitate

rusească: una spun și alta fac.

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6 (46/iunie 2024)

Operația s-a început la ora 2 și 30 minute în noaptea de 12 spre 13 iunie 1941. Conform „Adendei la informația privind rezultatele operației de scoatere a elementelor antisovietice”, alcătuită de locțiitorul comisariatului norodnic al securității de stat al URSS Kobulov din 14 iunie 1941, adresată t. Stalin, Molotov, Beria, din Republica Moldova au fost ridicați 29839 oameni, dintre care au fost arestați 5479 oameni și deportați 24360 oameni. Trebuie de menționat faptul că în diferite documente cifrele sunt diferite. De exemplu, din „Informația nr.1 despre mișcarea garniturilor de tren speciale” din 16 iunie 1941 cu grif „strict secret”, făcând un calcul al numărului persoanelor transportate de cele 33 de eșaloane, erau 35017 oameni. Aceasta denotă faptul că deportarea a fost efectuată în mare grabă. Pentru aceste zeci de mii de oameni, majoritatea dintre care femei și copii, încărcăți în vagoane pentru vite, care erau transportați spre locurile de deportare timp de 2-3 săptămâni, pe o căldură insuportabilă, fără o elementară asistență medicală, a început adevăratul calvar. Iată unele secvențe din amintirile unei victime a deportărilor și martor ocular, E. Kersnovski: „Printre cei care au fost încărcăți în vagoane erau astfel de elemente antisovietice: o femeie gravidă cu vreo 10 copii semigoii; o învățătoare dintr-o școală profesională; un bătrân pe jumătate viu; un copil de vreo 10 ani, luat fără părinți, deoarece se afla în ospăție la bunica; 2 domnișoare surori în rochițe pentru bal și în pantofi albi, luate direct de la serata de absolvire... Țin minte gloata de soldați, răcnete, înghesuiala insuportabilă din vagonul plin cu oameni dezorientați... nenorociții nu înțelegeau pentru ce s-a prăbușit asupra lor această pedeapsă cruntă, rupți din mediul lor obișnuit, pierzând totul ce au agonisit timp de o viață...”, scrie E. Kersnovski. Nu pot fi numiți oameni cei care au făcut acest lucru. Și când te gândești că unii dintre ei sau progeniturile lor pot fi întâlniți și astăzi pe străzile Chișinăului sau la manifestările lui V. Voronin și I. Dodon cu prilejul mării eliberări sau a armatei sovietice.

La locurile de destinație, absolut nepregătite pentru trai (lucru menționat în diverse documente), deseori bieții oameni erau descărcați direct în pădure, departe de localități și sub cerul liber. Lucrul acesta, vrând-nevrând îl recunoșteau și autoritățile după unele controale. Astfel s-au început chinurile de supraviețuire, de umilință, de luptă pentru existență, care pentru marea majoritate au durat circa 15-20 de ani, cu excepția celor, oasele cărora au rămas pe veci în pământul rece siberian. În continuare vor fi prezentate doar câteva mărturii ale acelor, care au trecut prin infernul deportărilor staliniste.

După ce au ocupat Basarabia, sovieticii l-au arestat pe Grigore Scafaru și l-au deportat pe viață, cu patru copii mici și doi părinți în vârstă. O pagină amară din viața doamnei Valentina Scafaru-Sturza sunt zilele de 13-14 iunie 1941, pe care nu le va uita niciodată: „Am lăsat toată gospodăria, casa din localitate, restaurantul, totul, după ce rușii au ocupat Basarabia în 1940, pentru că tata ne pregătise moral că acești ruși nu mai sunt ca aceia de acum 25 de ani, ei sunt comuniști, și am plecat la casa noastră din vie. Era ziua de 13 iunie 1941. Deși eram copil, totuși am înțeles că s-a întâmplat ceva. Mama, bunica, eu, sora și frații, toți plângeam, neînțelegând ce se întâmplă. Abia la ora 16.00 tata a ieșit din casă, înconjurat de doi soldați. Unul dintre ei ne-a spus: „Vă ducem în altă parte. Luați ce-i pe voi și puțină mâncare!” Mama a luat niște fasole, făină, brânză de oi... Când am trecut Nistrul, la Tiraspol, toți bărbații au fost coborâți din vagoane. Ni s-a spus că ei vor merge înainte să ne pregătească casele, unde suntem așteptați. Am înțeles că l-am văzut pe tata ultima oară... Comuniștii întotdeauna au mințit, de acest lucru m-am convins pe tot parcursul vieții... Când frontul a ajuns la Stalingrad și a început retragerea trupelor germane, noi ne-am retras cu ei. În 1944 am trecut Nistrul. Mama a căzut în genunchi și a sărutat pământul, zicând: „Acesta e pământul nostru basarabean!” Am ajuns la Bălți și de acolo am mers pe jos până la Ciuciuleni. Am trecut și de al doilea val de calvar – foametea din 1946-1947. Dacă nu au putut să ne distrugă prin foamete, am fost deportați a doua oară în 1949...”

Deosebit de tulburătoare este istoria siberiadei Eufrosiniei Kersnovski, rusoaică de origine, născută în Basarabia. La 13 iunie împreună cu alți basarabeni nevinovați, Eufrosinia Kersnovski este împinsă într-un vagon pentru vite al unui tren, care a luat calea spre Siberia. „În vagonul nostru era și o elevă din clasele mari. Era foarte frumoasă. O chema Muza. Cu ea erau doi cavaleri, care îi făceau curte. Ei îi era atât de rușine în fața bărbaților cunoscuți, și în special, a cavalerilor săi să treacă procedura veceului, încât se întâmpla cu ea un soi de paralizie. Oameni! Cine din voi știe cei aia rușine – arzătoare, amară, chinuitoare – ați înțelege cât e de chinuitor. În Rusia la multe se uită cu alți ochi: în școală se obișnuiește să se între în veceu cu gloata; în baie femei de diferite vârste se găsesc împreună goale; în sfârșit foarte multă lume au trecut prin închisori, unde simțul rușinii se atrofiază, dispăre. La noi însă, în Basarabia, unde mama nici odată nu va apărea goală în fața fiicei, iar tatăl – în fața fiului; chiar privitul

Cetatea Cavalerilor

Coordonator: Colonel Dr. Constantin MOSINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea, 2020

Cartea Mea, e și a Tăi ISSN 2734-6889; ISSN_L 2734-6889

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6 (46/iunie 2024)

imaginii proprii în oglindă se consideră rușine. Foamea, setea, mizeria – ne însoțeau întotdeauna, însă erau mai ușor de suportat!”, își amintește E. Kersnovski.

Calvarul numai începuse. În vagoanele îmbâcsite până la refuz cu bătrâni, copii, femei - bărbați tineri și de vârstă medie nu erau. „În vagonul vecin erau 18 copii. Pe drum se născuse încă o fetiță – al 13-lea copil al bieteii femei, cel mai mare fiind de 14-15 ani – un copil cu dizabilități. Cu-i ia trebuit să deporteze această femeie cu o droaie de copii?”. Își mai amintește cum o comisie i-a ales pe majoritatea bărbaților, despărțindu-i de restul familiilor. Aceste animale cu chip de om mai erau și inventive în felul lor. Uitați-vă cât de „ingenios” au rezolvat cei din escorta trenului problema transportării fără pierderi (se avea în vedere fără evadări) la locul destinat a acestor oropsiți ai sorții. „La bocetele femeilor, când li s-au luat bărbații, ei le-au explicat că acolo unde sunt duși locurile nu sunt pregătite. De aceea, bărbații vor pleca înainte pentru a pregăti locul și le vor întâlni pe loc. Desigur, nici o familie nu și-a mai văzut bărbații, tații, frații. În schimb nimeni nici nu a încercat să evadeze, să opună rezistență, chiar să plângă, fiind încrezuți, că la locul destinat își vor reface familiile, și, împreună, le va veni mai ușor să înfrunte greutățile. Minciuna s-a descoperit în toată plinătatea cinismului ei doar în momentul debarcării. Trebuie să ai inimă de piatră ca să râzi, văzând cum bocesc soțiile, cum își frâng mâinile mamele...Iar ei se uitau la ele, se hlizeau și le aruncau glume de prost gust” (E. Kersnovski).

Din păcate, regimul criminal sovietic, care folosea metode prea diabolice, a deformat serios psihicul și morala creștinului basarabean. Cum poți explica altfel comportamentul unor feciori și fiice de deportați (gen Diakov, Greceanii ș.a.), care îl mai slujesc pe satana, care le-a deportat familiile și lșe-a furat copilăria? Explicația este în așa numitul „fenomen Stokholm” când victima își adoră călăul.